

Інна Гончаренко
(Київ)

ВСТУПНА КАМПАНІЯ ДО ПРОФЕСІЙНИХ ЗАКЛАДІВ ОСВІТИ В УМОВАХ НІМЕЦЬКОЇ ОКУПАЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ (1941-1943 рр.) НА ТЕРИТОРІЇ РАЙХСКОМІСАРІАТУ «УКРАЇНА»

У статті на основі аналізу низки джерел простежено умови та пріоритети вступної кампанії 1941-1943 рр. до професійних закладів освіти, визначені німецькою окупаційною адміністрацією.

Об'єктом даної публікації є українська молодь в окупованій Україні, предметом – проблеми вступної кампанії 1941-1943 рр. до професійних закладів освіти, визначені німецькою окупаційною адміністрацією.

Завдання публікації – проведення аналізу підготовки та проведення вступної кампанії до закладів професійної освіти, які діяли на теренах Райхскомісаріату «Україна». Мета дослідження – на основі вивчення публікацій, монографій, архівних фондів зробити аналіз, з'ясувати концептуальну спрямованість цього пласту інформації. Під час написання статті використані загальнонаукові методи (аналізу і синтезу), історичні (проблемно-хронологічний).

Доводиться констатувати, що сегмент загальної та професійної освіти в наукових працях українських вчених продовжує залишатися недостатньо вивченим, чим і зумовлене звернення автора до цієї теми.

Ключові слова: *окупаційна адміністрація, професійна освіта, освітні установи, вступна кампанія, Райхскомісаріат «Україна».*

Досить помітним явищем у сучасному історичному середовищі є зростання суспільного та наукового інтересу до складних та суперечливих подій Другої світової війни. Незважаючи на значний відрізок часу, який відділяє нас від закінчення війни, науковці послідовно продовжують пошуки і відкривають нові сторінки, які більш повно розкривають трагедію доби окупації. Ще в радянські часи дослідники почали вивчати історію окупації, у тому числі і її наслідки для України. З переосмисленням українською наукою історичного процесу, виникає потреба переглянути по-новому окремі його аспекти. Вагоме місце в наукових пошуках посідає дослідження освітнього процесу в окупованих регіонах України.

Відповідно до зазначеного, об'єктом даної публікації є українська молодь та її бачення функціонування закладів професійної освіти в окупованій Україні, предметом – проблеми вступної кампанії 1941-1943 рр. у професійних закладах освіти, визначені німецькою окупаційною адміністрацією.

В умовах радянської політичної системи історики використовували загальноприйняті традиційні штампи в аналізі окупаційного періоду. Наукові розвідки українських дослідників на базі нових джерел та методологічних підходів дозволили суттєво заповнити існуючу прогалину в означеній темі. Слід зазначити, що у цілому проблеми, пов'язані з діяльністю закладів професійної освіти, у яких здійснювалася підготовка фахівців для забезпечення різноманітних, у тому числі і виробничих потреб Райхскомісаріату «Україна», є недостатньо вивченими. Слід відзначити ряд невеликих за обсягами публікацій Т. Заболотної, В. Борисова, Л. Бідочі, С. Могилюк, Н. Шевченко, які здебільшого стосуються регіональних аспектів функціонування закладів освіти всіх типів. Автори не лише вводять до наукового обігу новий, раніше невідомий фактологічний матеріал, а й пропонують власні методики наукових досліджень. Один із підрозділів монографії В. Шайкан «Колабораціонізм на території Рейхскомісаріату «Україна» і військової зони в роки Другої світової війни» відводиться українській інтелігенції. Освітні питання окупаційного періоду тут розглядаються з перспективи співпраці з німецькою адміністрацією. У праці

зазначається, що окупаційні власті, дозволивши відкрити навчальні заклади, тримали їх діяльність під контролем, перевіряли навчальні плани та відстежували політичні настрої педагогічного корпусу. В іншій своїй праці дослідниця, розглядаючи повсякденне життя українців під окупацією, коротко зупинилася на процедурі відкриття освітніх закладів, призначених для навчання місцевого населення [16].

Характеристику діючим в Україні навчальним закладам, які готували спеціалістів із середньою та вищою спеціальною освітою, проводить О. Потильчак. На його думку гітлерівська політика у сфері підготовки спеціалістів зазначеного профілю не відзначалася послідовністю, спричинюючись гострою нестачею професійних кадрів [13, с. 782-790]. Дослідження, присвячені діяльності Черкаського педагогічного інституту, проводилися В. Масненком та О. Кулаківською, які охарактеризували нормативну базу та навчальні плани, відповідно до яких діяв цей заклад освіти [12, с. 282-288]. Окремі проблеми з названої тематики досліджував О. Гончаренко, серед яких – функціонування окремих вузів та результати вступних екзаменів до навчальних закладів [3 с. 55-65].

Аналіз доступних на сьогодні документів, вказує на ту обставину, що незважаючи на військове лихоліття значна частина української молоді прагнула отримати професійну освіту. Так, в Умані протягом усього періоду окупації діяв сільськогосподарський інститут. В осінні місяці 1941 та 1942 рр. дирекція вузу організувала вступні кампанії. Місце у інституті не вистачало, а тому всього лише 20 % претендентів пройшли «конкурс документів». У цьому закладі освіти діяли плодоовочевий та агрономічний факультет. Передбачалось, що повний курс навчання буде тривати три роки. У першу чергу до вузу зараховували колишніх студентів старших курсів, яких зобов'язували закінчити випускний курс. До складу студентів зараховували і осіб, які закінчили хоча б кілька курсів в аналогічних закладах освіти, зокрема Житомирського та Білоруського сільськогосподарських інститутів [4, арк. 411, 412]. Право на навчання отримали і колишні учні сільськогосподарських технікумів. Власне і сам вуз почав наблизитися до рівня середнього спеціального навчального закладу. На випускних курсах двох факультетів інституту навчалось усього лишт по 3-5 осіб. Керівники вузу і не збиралися збільшувати цей контингент. Резолюції на заявах багатьох студентів однозначні: «Відмовити. Всі місця зайняті» [5, арк. 355]. Абітурієнти, які пройшли відбір «за конкурсом документів», отримали запрошення з пропозицією прибути до Умані і розпочати навчання. Цілком очевидно, що навчальний процес у вузі усе ж розпочався, оскільки відповідно до наказу від 19.12.1942 р. одну зі студенток виключили за порушення дисципліни, а її документи відправили до Бюро Праці [5, арк. 66].

Приймальна комісія відмовляла частині вступників, якщо здобута ними освіта не відповідала профілю вузу. Абітурієнтам, які закінчили кілька курсів педагогічних або медичних вузів, відмовляли у прийомі до вузу. Серед тих, хто не потрапив до числа зарахованих, були і колишні студенти закритого взимку 1941 р. Уманського учительського інституту [5, арк. 91]. Але, «суб'єктивний фактор» спрацьовував і тут. Відмовляючи одним студентам, приймальна комісія надавала позитивну відповідь аналогічним категоріям молоді, зокрема, колишнім студентам того ж педінституту.

Заяви та анкетні дані вступників до вузу дозволяють скласти певні уявлення про контингент претендентів на зарахування до складу студентів. Так, заяви на I курс плодоовочевого факультету подали 100 осіб, абсолютну більшість з яких становили українці. 28 осіб мешкали в Умані, інші представляли сільську місцевість Уманщини, Черкащини та Вінниччини [5, арк. 56]. Але серед 50 вступників на агрономічний факультет лише один абітурієнт мешкав в Умані, усі інші представляли сільське населення навколишніх районів [5, арк. 153]. Майже повна відсутність на цьому типовому «сільському» факультеті молодих уманчан не дозволяє стверджувати, що основною причиною вступу на навчання стало намагання уникнути відправки на роботу до Третього Райху. У цьому випадку на агрономічний факультет вступали б і представники міської молоді Умані. Ми ж бачимо,

що основним контингентом стала сільська молодь, яка очевидно прагнула отримати спеціальність. Як вже зазначалося, до цього закладу освіти вступали або переводились учні закритих середніх спеціальних закладів, зокрема, Тальнівського агротехнікуму. Так, Щирський Іван, студент II курсу цього технікуму, вибувши із нього у зв'язку з ліквідацією закладу освіти 2.01.1943 р., вже наступного дня був зарахований на I курс Уманської вищої агрономічної школи [4, арк. 70].

Частина молоді, не маючи можливості навчатися у вузі, намагалася вступити до закладів освіти цього ж профілю, які знаходилися поблизу місця проживання їх батьків. Так, до керівництва інституту звернулися студентки, які просили повернути надані документи або переслати їх у Смілянську агрономічну школу. Була названа і причина – «Далеко та особливості проїзду по залізниці у військовий час» [5, арк. 26, 29]. Ці заяви привезла мати однієї із студенток. Ще один із студентів 15.03.1943 р. просив повернути документи, оскільки він переїздить до м. Чорний Острів Кам'янець-Подільської області до батьків і буде навчатися в місцевій агрономічній школі [5, арк. 14].

Кожен вищий навчальний заклад, який розпочинає вступну кампанію намагається відібрати якомога кращих абітурієнтів. Одним із засобів досягнення цього результату є діяльність прийомної комісії та складання іспитів. Не стали виключенням і більшість навчальних закладів окупованої України. Певні уявлення про ці явища конкретизують результати проведених іспитів до окремих вузів. Так, у липні-серпні 1942 р. були організовані іспити абітурієнтів до Київського гідромеліоративного інституту. На жаль, залишилися лише фрагменти цих документів. Проте, уважний їх аналіз дозволяє реконструювати особливості «вступних кампаній» періоду осені 1942 р. Так, відповідно до заяв абітурієнтів, на агрономіоративний факультет бажало вступити 14 осіб (четверо чоловіків та 10 жінок). З них 11 осіб – мешканці Києва. Лише троє вступників прибули з інших місцевостей України, зокрема, з Рівного. 11 осіб подали як документи про освіту шкільні табелі, довідки про закінчення 8 та 9 класів. Лише троє вступників (з Рівного) змогли надати документи про середню освіту, оскільки після того як взимку 1942 р. німецькою владою було закрито математично-природничу гімназію, вони склали екзамени в іншому закладі освіти.

Цікавим є і соціальне походження абітурієнтів. Робітників представляло – 5, селян – 3 та службовців – 6 осіб [6, арк. 1-44]. Відповідно до іншого фрагменту заяв вступників, на гідромеліоративний факультет вступало 6 осіб. П'ятеро з них походили із сімей службовців і лише один чоловік представляв робітниче середовище. Четверо вступників були мешканцями Києва, а дві особи з Рівного. Лише двоє вступників мали повну середню освіту. Один із вступників на момент вступу до інституту навчався у Київському водному технікумі. Ще один вступник, закінчивши в 1941 р. 9 класів, зміг вступити до Медичного інституту і в 1942 р. закінчив I курс цього закладу освіти [7, арк. 1-24]. Після припинення роботи цього закладу, він вирішив продовжити навчання в іншому вузі. Як бачимо, зміна професійної орієнтації вступників носила радикальний характер, а дехто з них «страхувався» від можливого закриття тих навчальних закладів у яких вони на момент вступу рахувалися в якості студентів.

Збереглося також три заяви вступників на торфомеханічний факультет зазначеного вузу. Двоє вступників прибули до Києва з Рівного. Перед цим вони навчалися в природничо-математичній гімназії, але так і не змогли її закінчити, оскільки цей заклад освіти взимку 1942 р. був закритий. Тому цим молодим людям довелося скласти іспити за «матуральний курс» гімназії в іншому закладі освіти [8, арк. 1-8].

В останній декаді серпня 1942 р. у гідромеліоративному інституті було організовано складання іспитів. Відповідно до зведеної відомості результатів проведених екзаменів серед вступників на I курс агрономіоративного факультету до екзаменів допустили 15 осіб. Цілком очевидно, що це умовна кількість вступників, оскільки збереглися лише фрагменти документів. Результати складання іспитів мали доволі низький рівень. Так, з

фізики отримали: «посередньо» – 17, «добре» – 6 і «погано» – 14 осіб; з хімії відповідно – 24, 3, 4 особи. На «відмінно» хімію склав лише один вступник. Результати складання письмового іспиту з української мови мали подібний характер: «дуже погано» отримали – 4, «погано» – 7, «посередньо» – 11, і «добре» – 11 абітурієнтів. Аналогічними виявились і результати складання екзамену з німецької мови: «погано» – 3, «задовільно» – 15 і «добре» – 8 осіб [5, арк. 1-3]. Вражає низький рівень знань з математики, які показали вступники на торфомеханічний факультет. Екзамен з математики складався з письмової роботи, алгебри (усно), геометрії (усно) та тригонометрії (усно). Так, за письмову роботу з математики вступники отримали шість двійок і лише одну трійку. Аналогічними виявились і результати з алгебри та геометрії. Лише одну трійку отримали вступники по іспиту з тригонометрії. Інші вступники отримали двійки. Аналогічними виявились і результати складання іспитів з фізики, хімії, української та німецької мови [5, арк. 5, 6].

Суттєво відрізнялися результати іспитів вступників на гідромеліоративний факультет. Усього іспит складало 13 осіб. Математику здавало 11 осіб, з них «добре» отримали дві особи, «задовільно» – 8 осіб. На іспиті з фізики «відмінно» отримав 1 вступник, «добре» – 3, «посередньо» – 7 осіб. Складаючи хімію, «добре» отримало – 5, «посередньо» – 8 осіб. Порівняно непоганими виявились і результати складання іспиту з української мови: «добре» – 4, «посередньо» – 7, «дуже погано» – 1 особа. Знання з німецької мови розподілились серед вступників наступним чином: «відмінно» – 2, «посередньо» – 5, «погано» – 5 осіб [5, арк. 11, 12].

Низька якість знань вступників до вузів викликала потребу в нових формах підготовки абітурієнтів. Тому в частині вузів, зокрема в Дніпропетровському інституті інженерів транспорту, восени 1942 р. було організовано підготовчі курси для набору студентів на наступний навчальний рік. На чотирьох факультетах цього вузу навчалося 363 студенти [1].

Більшість відкритих у період окупації вузів здійснювали підготовку осіб, які не встигли закінчити навчання через початок війни. До вузів приймалися і студенти закладів освіти, які так і не відновили свою роботу. Так, до Київського сільськогосподарського інституту вступали колишні студенти Глухівського та Білоцерківського інститутів. У інституті діяли факультети: агрономічний, механізації сільського господарства та електрифікації [11]. Таким чином, окупанти «економили» і прагнули максимально використати кадровий потенціал молоді, частково підготовленої ще в радянських вузах.

Частина вузів змінювала свій статус. Так, Уманський сільськогосподарський інститут перетворився на вищу агрономічну школу. Аналогічним виявилось майбутнє і Житомирського сільськогосподарського інституту. Проте, нестача спеціалістів вносила свої корективи у плани окупаційної адміністрації, яка всупереч власним політичним поглядам була змушена відкривати вузи. Так, восени 1942 р. у Києві був відкритий єдиний на весь Райхскомісаріат «Україна» ветеринарний інститут. Передбачався прийом студентів на усі курси без вступних іспитів. Термін навчання мав тривати 9 семестрів. На I курс було прийнято 170 заяв. На 4 курсі та на 9 семестрі нараховувалось 60 студентів. Планувалося надання гуртожитку та забезпечення їдальнею. Опікувався відкриттям інституту керівник ветеринарного відділу Міністерства Сходу, міністерський радник д-р Вімман та представник Райхскомісаріату д-р Шварц [2].

Як бачимо, окупаційна адміністрація, зіткнувшись із нестачею спеціалістів, змушена була в обмеженому розмірі відновлювати діяльність вузів, які здійснювали підготовку фахівців для промисловості та сільського господарства. Інші тенденції спостерігалися у підготовці вчительських кадрів. Зокрема, Київський учительський інститут так і не розпочав свою роботу. Відповідно до штатного розпису за грудень 1941 р. в Інституті працювало 11 осіб, з яких дев'ятеро (окрім директора та завідувача бібліотеки) займали посади охоронців та двірників. Про «розміри» роботи вузу свідчить той факт, що виробничий процес обслуговувала одна прибиральниця [9, арк. 3]. Цей заклад освіти так і не розпочав роботу. Станом на 25 березня 1942 р. він існував за тим же штатним розписом [10, арк. 49].

Цікаво, що частина вузів встигла здійснити випуски підготовлених спеціалістів. Так, у Дніпропетровському інституті інженерів транспорту восени 1942 р. було випущено дев'ятьох фахівців, які працювали на залізниці. Планувався новий випуск фахівців у грудні 1942 р. [14]. 14 лютого 1942 р. було відновлено навчальні заняття на 5 курсі Вінницького медичного інституту. До навчання приступило 60 студентів, випуск яких було заплановано на вересень 1942 р. [15].

Отже, гітлерівською окупаційною адміністрацією проводився комплекс заходів з реформування та пристосування до нових умов системи вищої освіти в Україні. Основною причиною, що змушувала окупантів займатися питаннями освіти, стала необхідність проведення більш ефективної економічної експлуатації населення країни. Контингент вступників здебільшого представляв випускників ще радянських шкіл та колишніх студентів, які не змогли закінчити навчання через початок війни. Фактично знищивши систему середньої освіти, окупанти не могли забезпечити повноцінну роботу вищих навчальних закладів.

Окремі факти випусків підготовлених фахівців свідчить про те, що окупаційна адміністрація намагалася використати студентів старших курсів колишніх радянських вузів. Чисельність підготовлених таким чином спеціалістів мала мізерну кількість і не могла забезпечити відповідні потреби адміністрації Райхскомісаріату «Україна». Аналіз діяльності закладів вищої освіти вказує на вимушеність, «хвилеподібність» та «хаотичність» дій окупантів, які і в умовах військової катастрофи не відмовлялись від расистських поглядів.

ДЖЕРЕЛА ТА ЛІТЕРАТУРА

1. В інституті інженерів транспорту // Дніпропетровська газета. – 1942. – 10 листопада.
2. Ветеринарний інститут у Києві // Голос Волині. – 1942. – 23 вересня.
3. Гончаренко О. Соціальні аспекти вищої освіти в Рейхскомісаріаті «Україна»: до питання про результати «вступних кампаній» 1941-1943 рр. та характеристики особистостей вступників / О. Гончаренко // Вісник Східноукраїнського Національного Університету імені Володимира Даля. – № 11(129). – 2008. – 262 с.
4. ДАКО. – Ф. Р-2047. – Оп. 1. – Спр. 3.
5. ДАКО. – Ф. Р-2047. – Оп. 1. – Спр. 2.
6. ДАКО. – Ф. Р-2384. – Оп. 1. – Спр. 5.
7. ДАКО. – Ф. Р-2384. – Оп. 1. – Спр. 4.
8. ДАКО. – Ф. Р-2384. – Оп. 1. – Спр. 3.
9. ДАКО. – Ф. Р-2356. – Оп. 6. – Спр. 294.
10. ДАКО. – Ф. Р-2356. – Оп. 6. – Спр. 296.
11. Київський сільськогосподарський інститут // Нова Україна. – 1942. – 30 квітня.
12. Масненко В. Черкаський педагогічний інститут у період окупації 1941-1943 рр. / В. Масненко, О. Кулаківська // Черкащина в контексті історії України. Матеріали Другої науково-краєзнавчої конференції Черкащини, присвяченої 60-річчю Перемоги у Великій Вітчизняній війні 1941-1945 рр. – Черкаси: «Ваш Дім», 2005. – 476 с.
13. Потильчак О. Нацистська політика у сфері підготовки спеціалістів із середньою та вищою спеціальною освітою в Україні (1942-1944 рр.) / О. Потильчак // Архіви окупації. 1941-1944 / Держ. ком. архівів України; Упоряд. Н.Маковська. – К.: Вид. дім «Києво-Могилянська академія», 2006. – 872 с.: іл. – (Більше не тасмно; Т. I).
14. Університет буде працювати по новому // Дніпропетровська газета. – 1941. – 28 жовтня.
15. У м. Вінниці // Вінницькі вісті. – 1942. – 8 лютого.
16. Шайкан В. Повсякдення українців у роки німецької окупації 1941-1944 / Шайкан В. – К., 2010. – 80 с.

REFERENCES

1. V instytutu inzheneriv transportu // Dnipropetrovska hazeta. – 1942. – 10 lystopada.
2. Vetrynarnyy instytut u Kyievi // Holos Volyni. – 1942. – 23 veresnya.
3. Honcharenko O. Sotsialni aspekty vyshchoyi osvity v Reykhskomisariati «Ukrayina»: do pytannya pro rezultaty «vstupnykh kampaniy» 1941-1943 rr. ta kharakterystyky osobystostey vstupnykiv / O. Honcharenko // Visnyk Skhidnoukrayinskoho Natsionalnoho Universytetu imeni Volodymyra Dalya. – № 11(129). – 2008. – 262 s.
4. DAKO. – F. R-2047. – Op. 1. – Spr. 3.
5. DAKO. – F. R-2047. – Op. 1. – Spr. 2.
6. DAKO. – F. R-2384. – Op. 1. – Spr. 5.
7. DAKO. – F. R-2384. – Op. 1. – Spr. 4.

8. DAKO. – F. R-2384. – Op. 1. – Spr. 3.
9. DAKO. – F. R.-2356. – Op. 6. – Spr. 294.
10. DAKO. – F. R.-2356. – Op. 6. – Spr. 296.
11. Kyuyivskyy silskohospodarskyi instytut // Nova Ukrayina. – 1942. – 30 kvitnya.
12. Masnenko V. Cherkaskyy pedahohichnyy instytut u period okupatsiyi 1941-1943 rr. / V. Masnenko, O. Kulakivska // Cherkashchyna v konteksti istoriyi Ukrayiny. Materialy Druhoyi naukovo-krayeznavchoyi konferentsiyi Cherkashchyny, prysvyachenoyi 60-richchyu Peremohy u Velykiy Vitchyznyaniy viyni 1941-1945 rr. – Cherkasy: «Vash Dim», 2005. – 476 s.
13. Potylchak O. Natsyistska polityka u sferi pidhotovky spetsialistiv iz serednoyu ta vyshchoyu spetsialnoyu osvitoyu v Ukrayini (1942-1944 rr.) / O.Potylchak // Arkhivy okupatsiyi. 1941-1944 / Derzh. kom. arkhiviv Ukrayiny; Uporyad. N.Makovska. – K.: Vyd. dim «Kyuevo-Mohylyanska akademiya», 2006. – 872 s.: il. – (Bilshе ne tayemno; T. I).
14. Universytet bude pratsyuvaty po novomu // Dnipropetrovska hazeta. – 1941. – 28 zhovtnya.
15. U m. Vinnytsi // Vinnytski visti. – 1942. – 8 lyutoho.
16. Shaykan V. Povsyakdennya ukraiyntsiiv u roky nimetskoyi okupatsiyi 1941-1944 / Shaykan V. – K., 2010. – 80 s.

Гончаренко И. Вступительная кампания в профессиональных учебных заведениях в условиях немецкой оккупационной политики (1941-1943 гг.) на территории Райхскомисариата «Украина».

В статье на основе анализа ряда источников прослеживаются условия и приоритеты вступительной кампании 1941-1943 гг. в профессиональных учреждениях образования, определенные немецкой оккупационной администрацией.

Объектом данной публикации является украинская молодежь в оккупированной Украине, предметом – проблемы вступительной кампании 1941-1943 гг. в профессиональных учебных заведениях, определенные немецкой оккупационной администрацией.

Задача публикации – проведение анализа подготовки и проведения вступительной кампании в учреждениях профессионального образования, действовавших на территории Райхскомисариата «Украина». Цель исследования – на основе изучения публикаций, монографий, архивных фондов сделать анализ, выяснить концептуальную направленность этого пласта информации. При написании статьи использованы общенаучные методы (анализа и синтеза), исторические (проблемно-хронологический).

Приходится констатировать, что сегмент общего и профессионального образования в научных работах украинских ученых продолжает оставаться недостаточно изученным, чем и обусловлено обращение автора к этой теме.

Ключевые слова: оккупационная администрация, профессиональное образование, образовательные учреждения, вступительная кампания, Райхскомисариат «Украина».

Goncharenko I. Introduction campaign to professional education institutions under German occupation policy (1941-1943) in the Raihskomisariat «Ukraine».

In article based on analysis of a number of sources traced conditions and priorities of the introductory company 1941-1943 years of professional educational institutions by German occupation administration.

The objects of this publication are Ukrainian youth in occupied Ukraine; the subject is problems of introductory company in 1941-1943 years professional educational institutions by German occupation administration.

The task of publishing is preparation and analysis conduction of the opening introductory company in vocational education, which operated on the territory Raihskomisariat «Ukraine». The aim of the study is clarify the conceptual orientation of the layers of information, make the analysis based on the study publications, monographs and archives. During the article writing used general scientific methods (analysis and synthesis), historical (problem-chronological).

It must be noted that the segment of general and vocational education in scientific works of Ukrainian scientists is still poorly understood, and this caused the author to address this topic.

Keywords: occupation administration, professional education, educational institutions, introductory company, Raihskomisariat «Ukraine».

Одержано 11.06.2015